

CZĘŚĆ PIERWSZA

Art. 776, Art. 777

Sądowe tytuły egzekucyjne:

- 1) Orzeczenia sądów powszechnych
- 2) Orzeczenia sądów administracyjnych
- 3) Referendarza sądowego
- 4) Sądów wojskowych
- 5) SN
- 6) Podział: **formalnie prawomocne** (np. prawomocny wyrok) oraz **natychmiast wykonane** (np. nakaz w nakazowym z weksla lub wyrok, któremu nadano rygor natychmiastowej wykonalności)

Inne orzeczenia, ugody (ale katalog zamknięty, bo zamknięta jest lista przepisów, z których wynikają):

- 7) Ugoda zawarta przed geodetą w postępowaniu rozgraniczeniowym
- 8) po zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego wyciąg z zatwierdzonej przez sędziego-komisarza listy wierzytelności, zawierający oznaczenie wierzytelności oraz sumy otrzymanej na jej poczet przez wierzyciela, jest tytułem egzekucyjnym przeciwko upadłemu.
- 9) Do 1.8.2016 – bankowy tytuł egzekucyjny

Art. 778 – 778¹

Charakter postępowania klauzulowego

- 10) Postępowanie klauzulowe jako „formalne”? Sąd może badać pozorność (art. 83 KC), brak świadomości (art. 82 KC), działanie w celu pokrzywdzenia wierzycieli (z pkt widzenia art. 5 KC) przy wniosku o nadanie klauzuli aktowi notarialnemu; Wg uchwały SN III CZP 155/07, sąd powinien skorzystać z art. 232 w zw. z art. 13 § 2 KPC: Strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę.

Treść klauzuli wykonalności - ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI W SPRAWIE OKREŚLENIA BRZMIENIA KLAUZULI WYKONALNOŚCI z dnia 6 sierpnia 2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1092)

- 11) § 1. 1. Ustala się następujące brzmienie klauzuli wykonalności: *„W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, dnia 20..... r. Sąd w / Referendarz sądowy w Sądzie w. stwierdza, że niniejszy tytuł uprawnia do egzekucji w całości / w zakresie oraz poleca wszystkim*

organom, urzędom oraz osobom, których to może dotyczyć, aby postanowienia tytułu niniejszego wykonały, a gdy o to prawnie będą wezwane, udzieliły pomocy."

- 12) 2. Jeżeli klauzulę wykonalności umieszcza się na wyroku, opuszcza się wyrazy: „W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej”.
- 13) 3. Jeżeli klauzulę wykonalności umieszcza się na orzeczeniu, w treści klauzuli zaznacza się, czy orzeczenie podlega wykonaniu jako prawomocne, czy jako natychmiast wykonalne.
- 14) § 2 Jeżeli sąd lub referendarz sądowy, nadając klauzulę wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, który opiewa na świadczenie pieniężne w walucie obcej, zobowiązuje komornika do przeliczenia tego świadczenia na walutę polską, klauzula wykonalności zawiera ponadto następującą treść: *"Sąd/Referendarz sądowy zobowiązuje komornika do przeliczenia świadczenia pieniężnego wyrażonego w walucie obcej na walutę polską według średniego kursu waluty obcej ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na dzień sporządzenia planu podziału, a jeżeli planu nie sporządza się - na dzień wypłaty kwoty wierzycielowi."*
- 15) § 3 W przypadku, o którym mowa w art. 794¹ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, klauzula wykonalności zawiera ponadto następującą treść: "Koszty postępowania klauzulowego należne wierzycielowi od dłużnika wynoszą".
- 16) § 4 W treści klauzuli wykonalności ponadto wskazuje się: 1) numer PESEL lub NIP wierzyciela i dłużnika będących osobami fizycznymi, jeżeli są oni obowiązani do jego posiadania lub posiadają go, nie mając takiego obowiązku, lub 2) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku jego braku - numer w innym właściwym rejestrze, ewidencji lub NIP wierzyciela i dłużnika niebędących osobami fizycznymi, którzy nie mają obowiązku wpisu we właściwym rejestrze lub ewidencji, jeżeli są oni obowiązani do jego posiadania.
- 17) § 5 Przepisu § 4 nie stosuje się do klauzul wykonalności nadawanych orzeczeniom sądów lub referendarzy sądowych, które wydano w postępowaniach wszczętych przed dniem 7 lipca 2013 r., oraz ugodom sądowym zawartym w postępowaniach wszczętych przed tym dniem.
- 18) **Art. 783 § 3 – postanowienie bez spisywania odrębnej sentencji**

Właściwość sądu, skład, terminy

- 19) **Sąd I lub II instancji, w którym sprawa się toczyła lub toczy – tytułu pochodzące od sądów, ale są wyjątki** (spółki osobowe, uzależnienie klauzuli od pewnego zdarzenia, klauzula p-ko małżonkowi, przejście praw i obowiązków, zbycie gospodarstwa lub przedsiębiorstwa)
- 20) **Sąd rejonowy właściwości ogólnej / sąd, w okręgu którego ma być wszczęta egzekucja / sąd, w którego okręgu tytuł został sporządzony – różne przypadki** (sądy administracyjne, inne akty)
- 21) 3 dni – termin instrukcyjny
- 22) Skład: 1 sędzia / referendarz. Uwaga – referendarz jest wyłączony w przypadku spraw wymienionych w art. 781 § 1²
- 23) Wniosek lub z urzędu (w zakresie kosztów / grzywny / kary dla Skarbu Państwa nadaje z urzędu) – art. 782

Relacje małżeńskie

- 24) **Art. 47¹ KRIO:** Małżonek może powoływać się względem innych osób na umowę majątkową małżeńską, gdy jej zawarcie oraz rodzaj były tym osobom wiadome.
- 25) **Art. 31 KRIO:** Z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. § 2. Do majątku wspólnego należą w szczególności: 1) pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków; 2) dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków; 3) środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków; 4) kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 963, z późn. zm.2)).
- 26) **Art. 33 KRIO:** Do majątku osobistego każdego z małżonków należą: 1) przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej; 2) przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił; 3) prawa majątkowe wynikające ze wspólności łącznej podlegającej odrębnym przepisom; 4) przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków; 5) prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie; 6) przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; nie dotyczy to jednak renty należnej poszkodowanemu małżonkowi z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jego potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość; 7) wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z małżonków; 8) przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagrody za osobiste osiągnięcia jednego z małżonków; 9) prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy; 10) przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. **Art. 34 KRIO:** Przedmioty zwykłego urządzenia domowego służące do użytku obojga małżonków są objęte wspólnością ustawową także w wypadku, gdy zostały nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił.
- 27) **Art. 41 KRIO:** § 1. Jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie za zgodą drugiego małżonka, wierzyciel może żądać zaspokojenia także z majątku wspólnego małżonków. § 2. Jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie bez zgody drugiego małżonka albo zobowiązanie jednego z małżonków nie wynika z czynności prawnej, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika, z wynagrodzenia za pracę lub z dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również z korzyści uzyskanych z jego praw, o których mowa w art. 33 pkt 9, a jeżeli wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa, także z przedmiotów majątkowych wchodzących w skład przedsiębiorstwa. § 3. Jeżeli wierzytelność powstała przed powstaniem wspólności lub dotyczy majątku osobistego jednego z małżonków, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika, z wynagrodzenia za pracę lub z dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również z korzyści uzyskanych z jego praw, o których mowa w art. 33 pkt 9.
- 28) **776¹, 787, 787¹, 787².**

Utrata tytułu wykonawczego – art. 794:

- 29) Zarzut, że po rozwodzie tytuł wykonawczy zabrał małżonek – **NIE UZASADNIA**. Powództwo o wydanie;
- 30) **Dowód z przesłuchania stron – subsydiarny czy podstawowy?** PODSTAWOWY.
- 31) **Nieświadomość, co się stało z tytułem** – UZASADNIA UWZGLĘDNIENIE WNIOSKU.
- 32) Prawomocne postanowienie potwierdzające utratę tytułu uzasadnia uzyskanie ponownego tytułu.

CZĘŚĆ DRUGA

Środki zaskarżenia

- 1) **Zażalenie lub skarga na orzeczenie referendarza sądowego!** Jeśli klauzulę nadał referendarz sądowy, to przysługuje skarga na orzeczenie referendarza, a nie zażalenie na postanowienie sądu;
- 2) **Wierzyciel** –tydzień od doręczenia, **dłużnik** – tydzień od zawiadomienia o wszczęciu egzekucji (każda ze stron może wcześniej w terminie tygodniowym żądać uzasadnienia, wtedy termin do wniesienia zażalenia się przesuwa na doręczenie uzasadnienia);
- 3) Zażalenie – błędy proceduralne
- 4) **Zażalenie czy powództwo przeciwegzekucyjne?**: Przelew wierzytelności (art. 788 KPC). Zarzut niedopuszczalności przelewu powinien być zwalczany za pomocą powództwa przeciwegzekucyjnego, natomiast nadanie klauzuli pomimo niedołączenia dokumentu z podpisem urzędowo poświadczonym powinien być zwalczany za pomocą zażalenia.
- 5) **Czy można żalić postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności wydane przez sąd II instancji** – nie, gdyż nie kończy postępowania w sprawie (np. postanowienie SN V CZ 3/11). W tym zakresie „nie działa” art. 795 § 1 KPC.

Zmiany podmiotowe

- 6) **Art. 788**
- 7) **Istota zmian:** Jeśli dojdzie do modyfikacji elementów podmiotowych (np. nabycie wierzytelności, zbycie rzeczy, z których jest prowadzona egzekucja), to zmiany nie są uwidaczniane w tytule egzekucyjnym, ale w dotyczą treści postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności
- 8) **Postępowanie rozpoznawcze i klauzulowe 1:** 192 pkt 3 KPC: Z chwilą doręczenia pozwu: zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg

sprawy; nabywca może jednak wejść na miejsce zbywcy za zezwoleniem strony przeciwnej. Oznacza to, że w razie zbycia rzeczy lub prawa w toku postępowania sąd dalej sprawę prowadzi tak, jakby do żadnych zmian nie doszło, a wydany wyrok będzie obejmował pierwotnego zbywcę. Mimo zbycia rzeczy lub praw objętych sporem, zarówno przez jedną, jak i drugą stronę, a nawet przez obie strony, zbywca zachowuje legitymację procesową (wyr. SN z 21.1.2009 r., III CSK 248/08, Legalis). Należy przyjąć, że zbywca posiada własną legitymację i działa w takim postępowaniu w imieniu własnym, ale na rzecz nabywcy (tzw. substytucja). Zgoda stron na rozważane przekształcenie podmiotowe nie musi być wyrażona wyraźnie. Może ona zostać przejawiona w sposób dorozumiany przez każde zachowanie, które wskazuje z dostateczną pewnością, że strona nie sprzeciwia się wstąpieniu innej osoby do sporu (post. SN z 24.9.2008 r., II CSK 134/08, Legalis; por. jednak uchw. SN z 7.10.2004 r., II PZP 9/04, OSNP 2005, Nr 3, poz. 31).

- 9) **Postępowanie rozpoznawcze i klauzulowe 2:** Art. 788 § 1 KPC: Jeżeli uprawnienie lub obowiązek po powstaniu tytułu egzekucyjnego lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu przeszły na inną osobę, sąd nada klauzulę wykonalności na rzecz lub przeciwko tej osobie, gdy przejście to będzie wykazane dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym.
- 10) **Rozszerzona prawomocność:** Istota art. 192 pkt 3 KPC polega na tym, że rozszerza on prawomocność wyroku również na nabywcę spornej rzeczy lub roszczenia, jeżeli zbycie nastąpiło w toku procesu. Chodzi bowiem nie tylko o dopuszczalność dalszego toczenia się procesu z udziałem dotychczasowych stron, lecz przede wszystkim o to, by wyrok, jaki w procesie zapadnie, mógł odnieść bezpośredni skutek również przeciw nabywcy (por. orz. SN z 30.10.1952 r., C 1253/52, Legalis).
- 11) **Zbycie rzeczy w trakcie procesu a wyrok wydany przeciwko zbywcy:** Jeżeli w toku procesu o wydanie nieruchomości, która stanowiła przedmiot odwołanej darowizny, obdarowany przeniósł własność tej nieruchomości na rzecz innej osoby, to orzeczenie uwzględniające powództwo darczyńcy, będzie – mimo opiewania na niego – skuteczne także w stosunku do tej osoby (art. 192 pkt 3, art. 366 KPC). Na podstawie tego wyroku "darczyńca może wszcząć egzekucję o wydanie nieruchomości przeciwko nabywcy (art. 788 § 1, art. 1046 KPC)" (uchw. SN z 27.7.1989 r., III CZP 69/89, Legalis).
- 12) **Przypadki następstwa:** Do przypadków regulowanych na podstawie art. 788 KPC należą: 1) śmierć wierzyciela lub dłużnika; 2) utrata bytu prawnego przez wierzyciela lub dłużnika niebędącego osobą fizyczną i przejęcie jego majątku przez następcę prawnego; 3) przelew wierzytelności (art. 509 KC); 4) wstąpienie w prawa wierzyciela (art. 518 KC); 5) przejęcie długu (art. 519 KC); 6) nabycie spadku na podstawie umowy ze spadkobiercą (art. 1051 i n. KC).
- 13) **Śmierć dłużnika:** Natomiast w razie śmierci dłużnika po wszczęciu egzekucji ustawa nie wymaga nadania klauzuli wykonalności przeciwko spadkobiercy dłużnika. W konsekwencji zgodnie z dyspozycją art. 819 § 1 KPC, zawieszono postępowanie egzekucyjne organ egzekucyjny podejmuje z udziałem spadkobiercy dłużnika
- 14) **Przeniesienie wierzytelności:** Dopuszczalne jest nadanie klauzuli wykonalności na rzecz nabywcy wierzytelności także w przypadku, gdy przed przeniesieniem wierzytelności – na wniosek zbywcy – sąd już nadał na jego rzecz tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wierzytelności (uchw. SN z 4.8.1992 r., III CZP 94/92, Legalis). Co więcej, przepis art. 788 § 1 KPC ma

zastosowanie również w razie przeniesienia wierzytelności (przelewu) po wszczęciu postępowania egzekucyjnego (uchw. SN z 29.10.2004 r., III CZP 63/04, Legalis).

- 15) **Czy zbywca wierzytelności może się żalić na nadanie klauzuli na rzecz nabywcy?** Zbywca wierzytelności nie jest legitymowany do wniesienia zażalenia na postanowienie wydane na podstawie art. 788 § 1 KPC o nadaniu klauzuli wykonalności na rzecz nabywcy wierzytelności (uchw. SN z 20.5.2003 r., III CZP 19/03, Legalis).
- 16) **Zbycie rzeczy w trakcie procesu a wyrok wydany przeciwko zbywcy:** Jeżeli w toku procesu o wydanie nieruchomości, która stanowiła przedmiot odwołanej darowizny, obdarowany przeniósł własność tej nieruchomości na rzecz innej osoby, to orzeczenie uwzględniające powództwo darczyńcy, będzie – mimo opiewania na niego – skuteczne także w stosunku do tej osoby (art. 192 pkt 3, art. 366 KPC). Na podstawie tego wyroku "darczyńca może wszcząć egzekucję o wydanie nieruchomości przeciwko nabywcy (art. 788 § 1, art. 1046 KPC)" (uchw. SN z 27.7.1989 r., III CZP 69/89, Legalis).
- 17) **Moment uzyskania urzędowego poświadczenia dokumentu prywatnego:** Urzędowe poświadczenie podpisu na dokumencie prywatnym może być dokonane także w innym czasie niż czynność prawna, na podstawie której uprawnienie wierzyciela lub obowiązek dłużnika przeszły po powstaniu tytułu egzekucyjnego na inną osobę. Dokument zawierający oświadczenie notariusza o istnieniu podpisów notarialnie poświadczonych na oryginale umowy, na podstawie której uprawnienie wierzyciela lub obowiązek dłużnika przeszły po powstaniu tytułu egzekucyjnego na inną osobę, złożone na poświadczeniu zgodności wyciągu z tej umowy z jej oryginałem, jest dokumentem prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym w rozumieniu art. 788 § 1 KPC (uchw. SN z 13.5.2015 r., III CZP 15/15, Legalis).
- 18) **Czy każde przekształcenie powoduje konieczność uzyskania nowego tytułu?** Artykuł 788 § 1 KPC nie ma zastosowania do wszystkich przypadków łączenia lub przekształcania osób prawnych, gdyż nie zawsze wiąże się to z następstwem prawnym. W żadnym przypadku komentowany przepis nie może mieć zastosowania do przekształceń, które stanowią wynik przekształceń organizacyjno-prawnych, ale nie prowadzą do utraty osobowości prawnej przez dotychczasowy podmiot rejestrowy, np. przekształcenie handlowej spółki osobowej w handlową spółkę kapitałową. Komentowany przepis znajdzie zastosowanie wówczas, jeśli w wyniku przekształceń powstanie nowy podmiot (por. art. 492 § 1 pkt 2 KSH). Wszelkie ewentualne wątpliwości w zakresie przekształceń osobowych można ustalić na podstawie odpisu pełnego z KRS, który wówczas należałoby przedłożyć wraz z tytułem wykonawczym organowi egzekucyjnemu, aby ten mógł zweryfikować zakres podmiotowy klauzuli wykonalności.
- 19) **Zmiana nazwiska bądź nazwy?** Czy działa art. 788? Dwa sprzeczne stanowiska co do konieczności uzyskania nowej klauzuli.

Ważne terminy:

- *Pro viribus patrimonii* – odpowiedzialność całym majątkiem, ale do określonej kwoty
- *Cum viribus patrimonii* – odpowiedzialność pewną masą majątkową